

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta Pedagogická

Diplomová práce

MOJE ÚZEMÍ

Anežka Turková

Učitelství odborných uměleckých předmětů pro střední školy

vedoucí práce: Mgr. Naděžda Potůčková

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni

.....

Poděkování

Děkuji Mgr. Naděždě Potůčkové za vedení mé diplomové práce, za odborné rady, pochopení a podporu, které mi poskytla během formování konečné podoby.

Obsah:

Anotace	6
1. Úvod.....	7
2. Praktická část.....	8
2.1 Námět.....	8
2.2 Technika.....	9
2.3 Materiál.....	12
2.4 Série kreseb „Moje území“	13
2.4.1 Očekávání (obr. 3)	13
2.4.2 Rodina (obr. 4).....	16
2.4.3 Spojení (obr. 6)	19
2.4.4 Obětí (obr. 9)	21
2.4.5 Ruce (obr.12).....	24
2.5 Závěr	25
3. Didaktická část.....	26
3.1 Vývoj dětské kresby lidské postavy	26
3.2 Přípravy	29
3.2.1 Vyučovací jednotka A	29
3.2.2 Vyučovací jednotka B	34
3.3 Závěr	37
Seznam použité literatury a zdrojů	38
4. Seznam příloh.....	39
Resumé.....	48

Anotace

Má diplomová práce na téma „Moje území“ je rozdělena do dvou částí. První z nich je praktická. V textové části vysvětluji motivaci a východiska pro zvolení tématu a techniky, postupy práce a hodnotím výsledky svého snažení. Hlavní součástí mé diplomové práce je pět figurálních kreseb. Dvě jsou v přibližných rozměrech 120x160 cm na šedém balícím papíru tvořené přírodním uhlím a bílou křídou. Zbylé tři jsou kresleny tužkou na bílém kartonu ve formátu A3. K těmto finálním kresbám patří i přípravné skici.

Druhá část mé diplomové práce je didaktická. Zabývám se zde vývojem dětské kresby, zaměřila jsem se zvláště na kresbu figurální. Popisuji základní stádia vývoje a jejich specifika. K této didaktické části patří také návrh příprav na dvě vyučovací jednotky, které jsou přímo inspirované praktickou částí mé diplomové práce.

Annotation

My graduation thesis topic is "My Territory" is divided into two parts. The first part is practical. In the written section I explain the motivation and basis for selecting topics and techniques, work procedures and evaluate the results of my efforts. The main component of my diploma thesis is a five figure drawings. Two of them have approximate dimensions 120x160 cm gray wrapping paper made up of natural charcoal and white chalk. The other three are drawn with a pencil on white carton A3 size. These final drawings includes the preparatory sketches.

The second part of my thesis is didactic. Here I deal with the development of children's drawings. I have focused specifically on figural drawing. I describe the basic stages of development and their specifics. This didactic section also includes a proposal preparation for two teaching units that are directly inspired by the practical part of my diploma thesis.

1. Úvod

První zadání mé diplomové práce proběhlo již v roce 2009. Ze všech svých předchozích zkušeností jsem si byla jistá, že chci pracovat na praktické diplomové práci. Tehdy byla mojí vedoucí doc. ak. mal. Naděžda Škardová. Podle zadání jsem měla pracovat na figurální malbě. Docházela jsem do diplomových seminářů, ale ani po jejich absolvování jsem se v malbě nenacházela. Dříve jsem malbu používala pouze k abstraktnímu vyjádření, figurální námět byl pro mě příliš složitý. Nějakou dobu jsem se snažila, ale k odevzdání diplomové práce jsem se nedostala.

Od roku 2010 jsem měla, i kvůli svým zaměstnáním, několikrát přerušené studium a mezi tím doc. ak. mal. Naděžda Škardová opustila univerzitu. Musela jsem najít pro svou diplomovou práci nového vedoucího. Po vzájemné domluvě se jím stala Mgr. Naděžda Potůčková. Já jsem už věděla, že bych chtěla změnit i zadání práce z malby na figurální kresbu. I na tom jsme se domluvili. Tím dostalo moje snažení konkrétní cíl a to vytvoření série figurálních kreseb.

2. Praktická část

2.1 *Námět*

V době zadávání práce jsem již byla těhotná a tušila jsem, že nastávající období pro mě bude velmi emotivní a jistě také inspirativní. Skutečnost však předčila veškeré mé očekávání a já jsem se obdobím těhotenství a hlavně příchodem mé dcery na svět stala absolutně fascinovaná symbolem rodiny a mateřstvím.

Název „Moje území“ je platný hned v několika rovinách. Jedna rovina je spjatá s mou novou životní rolí – ženy – matky. Na tuto roli jsem se nijak vědomě nepřipravovala, snad to ani nejde, a s rostoucím břichem rostly i mé obavy, jak tuto roli zvládnou? Proto jsem chtěla vytvořit sérii autoportrétů a lákalo mě jak se s novým zobrazením sama sebe vyrovnám. Přiznám se, že jsem měla při předešlých pokusech o autoportrét problémy, nějak jsem nebyla ochotná přijmout svůj vzhled, jakoby neodpovídal mému vnitřnímu pojetí sama sebe. I to, že jsem tentokrát s nahlédnutím na sebe neměla problém, mě ujistilo v tom, že jsem svoji roli přijala. Myslím, že jsem s ní našla i tak dlouho hledanou odpověď na otázku „Kdo vlastně jsem?“ . Svět mateřství je velmi rozmanitý a složitý, je zcela rozdílný od světa všech „normálních lidí“. Moje území, na kterém se nyní pohybuji, je územím mateřství.

Další pohled na název práce je čistě prostorový. Moje území – prostor ve kterém se nyní pohybuji je značně omezený. S novorozenou dcerou trávíme kvůli rozmarům počasí téměř celý den doma, proto i kresby jsou interiérové. V podstatě jsou pohledem do naší ložnice, ve které se v současné době odehrává vše důležité – spánek, kojení, přebalování, hry, koupání...

To navazuje i na třetí rovinu pohledu, na tu asi nejdůležitější, na intimitu mého prožitku. Již během těhotenství jsem zažívala návaly emocí a citů, kterým jsem snad ani nechtěla věřit. S porodem se vše ještě mnohonásobně zesílilo a já ucítila něco do té doby zcela netušeného. Tak obrovskou lásku, tak obrovský strach, tak obrovskou vděčnost si nedokáže představit nikdo, kdo to nezažil. Byla jsem okouzlena dokonalostí své dcery a celkově dokonalostí celé přírody a absolutní přirozenosti celého průběhu zrození nového člověka. Uvědomila jsem

si, že svět zvířat se od toho našeho tak moc neliší a mě ovládají stejné pudy, jako kteroukoliv jinou samici.

I pohled na moje vlastní tělo se velmi změnil. Nikdy jsem si nemyslela, že bych dokázala veřejně vystavit obraz na kterém jsem nahá. V mých kresbách ale nejde o nahotu, svoje tělo po porodu vnímám jako nástroj zrození života a zdroj bezpečí a potravy pro mé dítě. Jde ale o velmi intimní a silný cit, touha po co největší blízkosti s mojí dcerou je obrovská. Nerada ji nechávám hlídat, po hodině odloučení se mi stýská, v noci se nemohu dočkat až se probudí a vezmu si ji k sobě, patří do mého teritoria – je to „Moje území“.

Po vysvětlení volby námětu se dále v mé práci zabývám použitou technikou a materiálem.

2.2 Technika

Historicky je kresba jednou s nejstarších výtvarných technik. Známa je například makaronská kresba v Altamiře. Pro mě je velmi inspirativní skalní kresba z jeskyně Chauvet a La Baume Latrone ve Francii (Obr. 1). Jedná se o, podle mě, velmi citlivou studii šelmy, kreslenou uhlem.

Obr. 1

Je zřejmá i snaha umělce o zachycení pohybu. Ve vrcholném středověku se kresba používala jen jako pomocná technika k malbě. Umělec nakreslil zamýšlené dílo v odpovídající velikosti na papír, ten se přiložil na místo určené pro malbu a perforací nebo obrytím kresby se dílo přeneslo na podklad. Nejslavnějším kartónem, který se dochoval je Svatá Anna samotřetí od Leonarda da Vinci (obr. 2). Tvoří ho osm k sobě slepených papírů, technikou je kresba černou a bílou křídou a těrka.

Obr. 2

Má se zato, že nebyl použit k přenosu díla, protože kontury nejsou ani vyryté ani perforované. Toto dílo se nachází v National Gallery v Londýně. Pro mě je velkou inspirací.

V dnešní době je kresba samostatným oborem ve výtvarném umění.

Literatura se shoduje ve dvojím základním dělení kresby. První je dělení podle použitého materiálu na suchou a mokrou kresbu. Suchá kresba vznikne za pomoci tužky, uhle, rudky, pastelů atd., je potřeba ji zafixovat fixativem.

K mokré kresbě se používá tuš, sépie, inkoust. Druhé dělení je podle typu kresby na lineární (grafickou), kde umělec používá hlavně linie, šrafury, tečky nebo čáry a valérovou kresbu (přechodovou), při níž se roztírá suchý materiál tak, že vznikají měkké přechody.

Kresba je první technikou při snaze o výtvarné vyjádření. Používá ji snad každé dítě. Provází každého umělce celým jeho tvůrčím vývojem, vždy se podílí na přípravné fázi výtvarného umění nebo je samostatnou formou výtvarného projevu.

O mojí motivaci vybrat si kresbu jako techniku mé diplomové práce jsem se krátce zmiňovala v úvodu. Poprvé jsem se hlouběji setkala s kresbou na střední škole. Měla jsem štěstí, že v době mého studia tam působil ak. mal. Jiří Kubelka, který sám je výborný kreslíř a který se mi po celé čtyři roky intenzivně věnoval. Naučil mě základní postupy při kreslení podle modelu, ale hlavně mě donutil kreslit aktivně a pravidelně. Poučný je zpětný pohled do této doby z hlediska didaktiky. Vyučující se totiž věnoval celé vyučovací jednotky téměř výhradně mně a několika dalším „vyvoleným“, zatímco zbytek třídy dostal zadanou nějakou třeba i nevýtvarnou činnost (třídění odpadu, úklid apod..). Z didaktického hlediska, je to špatně, ale mně to velice pomohlo a bez individuálního přístupu bych možná vůbec své výtvarné nadání nerozvíjela.

Za čtyři roky kreslení jsem nabyla dojmu, že už to umím docela dobře. Z tohoto omylu mě vyvedl hned v prvním ročníku na ZČU ak. mal. Vladivoj Kotyza, který mě zde vyučoval kresbu. Málem jsem na ni zanevřela, protože jsem se musela vše učit znovu od začátku, ale nakonec jsem se naučila disciplíně a přesnosti v kresbě, kterou pan Kotyza vyžadoval. Ba jsem v tom našla i zálibu, myslím, že to mělo a má pro můj kresebný projev zásadní význam. Dál jsem docházela ještě na cvičení Specializace v kresbě, nejprve k panu ak.mal. Jiřímu Novákovi a později k doc. Ak. mal. Jiřímu Kornatovskému. I ti mě v kresbě mnohému naučili.

Ze všech výtvarných technik se kresbou zabývám nejdéle, nejlépe ji ovládám, je mi nejpříjemnější a nejužitečnější se pomocí ní výtvarně vyjadřuji. Vybrat si kresbu jako techniku pro vytvoření mé diplomové práce bylo logickým východiskem.

2.3 Materiál

Praktickou částí mé diplomové práce je pět kreseb. Dvě kresby jsou tvořeny přírodním uhlím a bílou křídou na šedém balicím papíru. Chtěla jsem, aby tyto kresby měly co možná největší rozměr, abych mohla co nejlépe prostudovat figurální námět.

Balicí papír se vyrábí nejvíce v šířce 150 cm. Dlouhou dobu jsem se snažila tento papír sehnat, ale skladem ho měli jen v jednom obchodě a ten prodává zboží pouze firmám. Nejširší papír, který se mi podařilo sehnat je 120 cm. Je to klasický šedý balicí papír, vyrobený z recyklovaného papíru s plošnou hmotností 90 g/m². Povrch je drsnější, pórovitý s příjemným šedohnědým odstínem.

Přírodní uhlí je nejstarším kreslicím prostředkem. Zanechává šedou až černou stopu a umožňuje širokou škálu odstínů. Je měkký, vyrobený z vinných proutků pálených za nepřístupu vzduchu. Kombinace přírodního uhlí a balicího papíru je ideální pro velké formáty u kterých se předpokládá delší průběh práce. Uhlí se dá z papíru lehce smazat, zanechá jen lehkou stopu, při delší práci a opakovaném smazávání linií je dosaženo živosti obrazu a měkké prostupnosti kresby. Ta pak není nanесena na papír, ale jakoby v něm, obraz pak přirozeněji vystupuje z plochy do prostoru. Přírodní uhlí vyžaduje dobrou fixaci fixativem, aby nedošlo k jeho smazání.

Dalšími pomůckami které jsem použila při tvorbě těchto dvou kreseb byl hadr, fixativ, lisovaný uhlí, bílá křída a guma.

Zbylé tři kresby jsou tvořeny tužkou na kreslicím kartonu. Jedná se o materiálově velmi jednoduchou techniku. Zvolila jsem jí s ohledem na téma a požadavku co největší čistoty zobrazení. Chtěla jsem, aby kresby byly detailně zpracované, z toho vyplynula potřeba malého formátu A3.

Karton je tužší s plošnou hmotností 220 g/m². Je pevný, umožňuje i násobné překrývání šrafur i gumování bez poškození povrchu.

Tužka je snad nejběžnějším nástrojem kresby. Má různé škály tvrdosti. Já používám měkké tužky s tvrdostí tuhy 2B a B, s jejich pomocí je možné vytvořit velmi jemné přechody, ale i velice drsné šrafury. Dají se dobře gumovat kvalitní plastickou gumou, kterou jsem také použila.

2.4 Série kreseb „Moje území“

2.4.1 Očekávání (obr. 3)

Kresba přírodním uhlem na balicím papíru, cca 120x 160 cm. Je zachycením jednoho rána z doby mého těhotenství. Zobrazuje mě na konci osmého měsíce a mého partnera, jak si „povídá“ s mým břichem.

(Obr. 3)

Tento námět jsem si zvolila ze dvou důvodů. První z nich je snaha o vyjádření rozdílných emocí postav. Čím větší bylo moje břicho, tím byl můj partner šťastnější, celé období si velmi užíval. Z jeho výrazu je vidět spokojenost a štěstí. Moje emoce byly v této době velmi složité a hlavně, bylo jich moc. Cítila jsem strach z blížícího se porodu, strach o zdraví mé i mého dítěte, strach z bolesti, zároveň jsem se moc těšila, prožívala jsem spoustu změn, které mě mnohdy děsily, byla jsem velmi unavená a zároveň spokojená. Proto se má ústa na kresbě trochu smějí, ale celkový výraz tváře je spíše ustaraný.

Druhým důvodem byl umělecký zájem o zachycení objemu velkého břicha a prsů. Toho jsem docílila opakovaným roztíráním šrafur do měkkých valérů a následným překrýváním dalších různě směřovaných šrafur. Takto jsem postupovala i na ostatních částech.

Samotnému stínování předcházela lineární kresba. S tou jsem měla velké potíže, hlavně s poskládáním postav do prostoru tak, aby všechny poměry odpovídaly a kresba působila přirozeně a uvolněně. Jen tato lineární kresba mi zabrala hodně času, ale nechtěla jsem pokračovat aniž bych s ní byla spokojená.

Hlavním problémem byla velikost hlav. Můj partner má tak trochu větší hlavu než je běžné. Už před začátkem práce jsem měla strach, že budu mít problém s poměřováním. Bylo to tak, nejprve jsem hlavu neustále kreslila příliš velkou nebo ve špatné pozici. Mnoho z těchto nepovedených hlav prosvítá v kresbě. Přemýšlela jsem o jejich úplném vymazání, ale nakonec jsem se rozhodla je tam nechat, jsou odkazem mého snažení o správnou velikost hlavy, zároveň vytvářejí v kresbě dojem živosti a pohybu. Nechtěně tím došlo ještě k jednomu efektu. Kolem mého břicha tím vznikla jakási magická čistota, ze které ono vystupuje v kráse svého objemu i tvaru. Z těchto zkušeností jsem poté začala kreslit partnerovo hlavu zase malou. Odpovídala velikostně, byla jen o trochu větší než ta má. Z kresby se ale vytratila podoba a autenticita. Po několika dalších pokusech jsem dospěla k optimální velikosti, která přesně odpovídala. Tuto kresbu jsem umístila do kompozice zlatého řezu. Největší kontrast je na ruce na mémoleni, chtěla jsem tím docílit prostorovosti a podpoře perspektivy. O vyjádření prostoru jsem se snažila i jinými způsoby. Tělo partnera a moje noha jsou stínované pouze lehkými valéry bez následného použití šrafur. Jsou tím potlačeny a i když jsou v podstatě stejně vzdálené jako moje břicho, nestrhávají na sebe pozornost a nenarušují kompozici. Pro další zvýraznění prostoru jsem umazala obrysy mojí hlavy. To přispělo k vystoupení lícních kostí více do prostoru a tím celkově k lepší modelaci. Záměrně jsem také vůbec nestínovala ruku o kterou se opírám, ale ponechala jsem ji v lineární kresbě. Takto dobře vystihuje jak svou důležitost opory celé postavy, tak i prostor ubíhající směrem dozadu. V lineární kresbě bez stínování jsem ponechala i látku, kterou mám okolo pasu, v obrysu jsem byla velmi tvrdá, abych docílila co největší rozdílnosti v přístupu k zobrazení různých materiálů.

Nerada kreslím podle obrázků nebo fotografií. Ztrácím tím cit pro prostor a kompozici. Také na fotografii jsou často vidět věci, které jsou nepochopitelné a bez přímého ověření podle skutečného modelu nejsem schopná figuru dobře vybudovat. Bohužel u autoportrétu jsem se částečně musela spolehnout na fotky. Problém byl i ten, že v době kdy jsem kresbu dělala jsem již nebyla těhotná a neměla jsem tak možnost přímého ověření skutečnosti. Vyhledávala jsem staré fotky a podle nich dávala dohromady tvar a velikost břicha. Kompozici jsem si ověřila v několika skicích než jsem dospěla ke konečné podobě. Partner byl ochotný a nechal se nastavovat do různých poloh, než jsem našla tu ideální ve které setrval, avšak po peripetiích s velikostí hlavy jsem ustoupila a partnera vyfotografovala. Dále jsem pak pracovala s několika fotografiemi. Poskládat celou kompozici dohromady, tak aby působila přirozeně, postavy spolu byly v harmonii a aby mezi nimi byla zřejmá komunikace, představovalo velké úsilí, soustředění a čas.

2.4.2 Rodina (obr. 4)

Druhá kresba přírodním uhlem na balícím papíru, cca 120x160 cm. Chtěla jsem, aby tato kresba s kresbou „Očekávání“ tvořily diptych. Tomu jsem podřídila techniku, materiál i kompozici. Měla jsem velmi konkrétní představu jak má tato kresba vypadat. Rozhodně jsem chtěla zachytit mojí nově vzniklou rodinu.

Obr. 4

Po předchozích problémech s modelem a předlohou jsem si vytvořila několik skic, z nichž jsem vybrala tu ideální. Podle té jsem chtěla seskupit svou rodinu a sebe, toto vyfotit a potom už jen jednoduše postupovat podle fotografie. Moje představy o jednoduchosti tohoto procesu byly milné. Jen příprava a samotné focení nám zabralo přes hodinu a stejně jsem stále nenacházela správné seskupení a pozici těl, tak jak se mi to podařilo na skice. Nicméně nějaké fotografie jsem měla a při stavbě kresby jsem z nich nakonec vycházela.

Můj partner zde sedí úplně ve spod podě mnou a naší dcerou, působí tak jako opora pro celou rodinu. K tomu přispívají i jeho doširoka rozevřené paže, kterými nás objímá. Přesně tak jsem to chtěla, protože přesně tak to cítím. Já

na něm ležím tak, že mi podpírá hlavu i ramena a naše dcera leží na břiše na mně.

Tentokrát jsem se obávala hlavně zobrazení dítěte. Jednak kvůli proporcím a jednak kvůli dosažení dětského výrazu v kresbě. Umístění do kresby ve správných rozměrech nebyl problém avšak druhá má obava se naplnila. Ani po mnoha snaženích jsem nedokázala zachytit správný výraz své dcery. Nechtěla jsem tvář překreslovat znovu, protože jsem se obávala poškození struktury papíru, naopak měla jsem v plánu, že miminko musí být co nejčistěji nakreslené bez rušivých překreslených čar. Při pozdější kresbě tužkou jsem s výrazem dcery neměla takový problém. Proto můj neúspěch přikládám hlavně zvolenému materiálu – přírodnímu uhlu a mojí neschopnosti výtvarně se s ním vyjádřit v něčem tak jemném jako je výraz dítěte.

Ve výtvarném umění jsem pátrala po umělcích zabývajících se zobrazováním rodiny. Kromě obrazů s náboženskou tematikou jako zrození Ježíše Krista, klanění tří králů nebo svatá rodina apod. jsem našla malbu Egon Schiele „Rodina“ (obr. 5). Ta se námětem nejvíce podobá mému. Autor zde také zobrazuje sám sebe a svou rodinu. Dílo má silný emotivní náboj, který je pro autora typický.

Obr. 5

Celkově práce na těchto dvou kresbách sebou přinesla i další problémy spojené se svojí velikostí, nějakou dobu mi trvalo sehnat pro ně podkladovou desku na kterou bych si napnula papír. Všechny moje formáty na které jsem kreslila dříve byly malé. Nakonec jsem musela koupit 1,5cm tlustý dřevotřískový laminát. Všechny jiné materiály se v požadované ploše prohýbaly, což by mělo za následek zvlnění nebo potrhání papíru.

Když jsem měla podkladovou desku, zjistila jsem, že musím přestěhovat celý byt tak, aby se mi tam vešla a já měla ještě možnost dostatečného odstupu. I tak jsem musela odcházet až do sousedního pokoje, abych viděla celkové působení kresby.

Pracovala jsem na obou zároveň tak, že jednu jsem měla na jedné straně desky a druhou na druhé straně. Když jsem už nevěděla jak dál, prostě jsem otočila a hned viděla spoustu chyb na druhé kresbě.

2.4.3 Spojení (obr. 6)

Je to první ze tří kreseb tužkou na kreslícím kartonu A3. Zobrazuje mě při kojení.

Obr. 6

Ležím se svojí dcerou na posteli uprostřed polštářů a peřin, ona pije z mého prsu a dívá se na mě. Dělá to často a já jsem touto situací okouzlená. Takto si ji budu pamatovat navždy. Před porodem jsem nechápala co ženy uvádí jako krásné na kojení, nepřipadalo mi na tom nic zvláštního. Teď vím, že je to jedna z nejmagičtějších věcí, které znám. Jde právě o okamžik spojení. O to, že mám dceru tak blízko jak to jen od chvíle porodu jde. O uvědomění obrovské potřeby dítěte sát, o jeho potřebu tepla a bezpečí. Dcera je na mně tímto zcela závislá a je to pro nás pořád velmi silně pojící skutečnost. Při každém kojení jsem fascinovaná dokonalostí přírody, vždyť já nedělám vůbec

nic a přitom vše skvěle funguje, objevila jsem zcela novou a velmi důležitou funkci svého těla. Vzhledem k tomu všemu nemohla kresba na téma kojení chybět v mojí práci.

Chtěla jsem zobrazit hlavně pohled své dcery na mě a náladu celé situace. Kresba měla být co možná nejčistší, nejcitlivější, aby odpovídala čistotě vztahu matky a dítěte. Jemnou modelaci tváří a těl jsem dala do kontrastu s hrubým šrafováním podkladu. Trochu jsem se trápila s objemem a tvarem prsů, z pohledu shora jsou vodorovně plochá. Také jsem zjistila, že neumím dobře vystihnout nadýchanost vlasů. Snažila jsem se, aby zůstala patrná modelace hlavy i ve vlasové části a zároveň jsem chtěla dosáhnout různosti zobrazení rozdílných materiálů. S výsledkem nejsem zcela spokojená.

Ve výtvarném umění jsem našla překvapivě hodně děl, které zobrazují kojící matky. Od těch nejvýznamnějších autorů uvádím dílo „Maternity“ od Pabla Picassa (obr. 7) a „Kojící matka“ od Egona Schiele (obr. 8).

Obr. 7

Obr. 8

2.4.4 Obětí (obr. 9)

Je to druhá z kreseb tužkou.

Obr. 9

Nechala jsem se inspirovat částí obrazu Gustava Klimta „Tři věky ženy“ (obr . 10-detail).

Obr. 10

V tomto díle autor zachycuje také matku s dcerou v pozici obětí, kdy matka má přimknutou hlavu k dítěti. Z tohoto vyjádření lze cítit velkou něhu, která mě přivedla k námětu obětí. Gustav Klimt patří k mým oblíbeným umělcům.

Narodil se na předměstí Vídně jako syn českého zlatníka Ernsta a od mládí projevoval výrazné umělecké schopnosti. V mimořádném prostředí tehdejšího kulturního centra Evropy vyvrával v náhledu na umění a stále více se odlišoval od běžných akademických měřítek a výtvarného stylu. V jeho tvorbě, odrážející tajemné napětí přelomu století, se objevovaly nové vzory a nevšední prvky, spirály, mystické víry barev, splývající vlasy i květiny, a se zaujetím zpodoboval vzrušující ženy. Klimt si získal světovou proslulost jako čelný představitel vídeňské secese. Známé jsou jeho dekorativní malby (výzdoba vídeňské univerzity, divadla v Karlových Varech) a portréty. Obzvláštní pozornost zasluhují jeho krajiny, upoutal jako autor plakátů a rozměrných

*alegorických kompozic.*¹ Ornamentalita a dekorativnost v jeho dílech mě inspiruje i u maleb na hedvábí, které dělám (obr. 11).

Obr. 11

U kresby „Oběť“ jsem se snažila o vyjádření něhy situace a přilnutí obou figur k sobě. Chtěla jsem, aby vypadaly jako socha z jednoho kusu materiálu. To se mi myslím povedlo, dokonce kresba působí skoro jako koláž, jakoby byly figury vystřižené a přilepené od jinud. K tomu přispívá i v podstatě nulové prostředí. Nechtěla jsem aby postavy něco rušilo, tato jednoduchost také vyzdvihuje jejich sošnost.

Kresebnou výzvou pro mě bylo hlavně zobrazení figur shora a velká perspektivní zkratka. K tomu mě vedla chuť zobrazit dceřin obličej, z pohledu zepředu totiž není v této poloze dobře vidět. Když se dívám na tuto kresbu, působí na mě až surrealisticky.

¹ Život umělce Klimt, autor Matteo Chini, Euromedia Group k. s. – Knižní klub, 2010

2.4.5 Ruce (obr.12)

Třetí kresba tužkou na kartonu je zobrazení třech dlaní. Mé, mého partnera a naší dcery.

Obr. 12

Kresbou jsem chtěla ukázat proporční rozdílnost a stále se opakující a neutuchající fascinaci z dokonalosti dcery. Nejsem s touto kresbou příliš spokojená, chtěla jsem, aby ruce vystupovaly z pozadí jen ve stínech a tvořily jakousi hladkou lasturu s odlesky. Myslím, že pro tento záměr není technika kresby tužkou vhodná. Lepšího efektu bych asi docílila třeba malbou tuší, nebo třeba valérovou kresbou uhlem. Přesto „Ruce“ do série „Moje území“ patří.

Kresba tužkou není materiálově nijak náročná, je to ta nejběžnější technika kresby. Nejtěžší bylo vybrat dobře polohy a sestavit kompozice. Vycházela jsem z přípravných kreseb, ze studií podle skutečných předloh i z fotografií.

2.5 Závěr

Během praktické části diplomové práce jsem mnohokrát dospěla k názoru, že vůbec neumím kreslit a že jsem si měla vybrat raději teoretické téma. Vždy jsem se musela přemoci a pokračovat dál. Když jsem se do kresby ponořila velmi mě bavila a já v ní našla zase oblibu. Celá práce byla náročná i z hlediska organizace, hlavně vzhledem k velikosti dvou kreseb. Už jsem se zmiňovala o stěhování bytu, ale musím říct, že jsme si na formát v obýváku již zvykli a možná tu zůstane natrvalo. Další problémy mě ještě čekají při dopravě a instalaci. Rozhodně jsem se v kresbě zase o kousek posunula. Překvapila mě moje ochota kreslit realistické detaily, zvláště v obličejích dcery. Běžně nebývám tak trpělivá a moje kresby jsou mnohem tvrdší, spíše expresivní než realistické. Příkladám to právě obrovské lásce k ní, která se prolíná celou mou prací a od které se nedokážu odprostit. Vnímám to ale jako pozitivní věc, je to součást mého života, která mě právě nyní ovlivňuje ze všeho nejvíc. Vzniklé kresby také nepokládám za své definitivní dílo. Jsou také důkazem mých kreslířských schopností právě v této době. Proto je pro mě složité posoudit jejich kvalitu. Některé jejich části se mi líbí, jsem s nimi spokojená. Některé bych ráda předělal, během práce jsem to zkoušela, ale výsledek byl v podstatě vždy stejný. Kresby, tak jak jsou, zachycují současné stádium mých výtvarných možností. Přínosem pro mě nebylo jen zdokonalení mých kreslířských dovedností, ale i utřídění některých pojmů v textové části, zlepšení schopnosti interpretace uměleckého díla a rozšíření znalostí z dějin umění.

3. Didaktická část

V didaktické části mé diplomové práce se zabývám vývojem dětské kresby se zaměřením na figurální námět. V druhé její části je zachycen návrh dvou vyučovacích jednotek, které technikou nebo námětem vycházejí z praktické části mé práce.

3.1 Vývoj dětské kresby lidské postavy

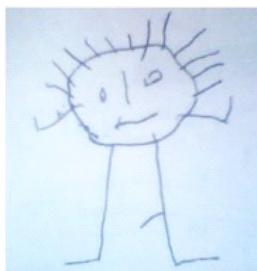
Každému věku odpovídá specifický typ kresby, který souvisí se všemi vývojovými zvláštnostmi jedince. Dětská kresba lidského těla prochází několika stadii, která souvisí zejména s vývojem jeho intelektu.

Jako první sledoval dětskou kresbu z představy francouzský psycholog G. H. Luquet ve 30. letech 20. století jako prostředek analýzy duševních pochodů. Svoje studie sepsal do knihy *Dětská kresba*, která je velmi ceněna pro velmi systematický a propracovaný popis dětských kreseb. Podle Luquetovy teorie „vnitřního modelu“ není dítě ke kresbě inspirováno reálným okolím, ale jeho kresba vychází z „vnitřního modelu“, což znamená, že dítě kreslí podle své vizuální představy. Stupnici vývojových stádií dětské kresby propracoval a jednotlivé stupně označil takto:

- náhodný realismus – náhodně zdařené pokusy,
- nezdařený (neúplný) realismus,
- logický (intelektuální) realismus,
- vizuální realismus.

Lidskou postavu v dětské kresbě lze najít kolem třetího roku věku. Nejedná se o ucelenou postavu, ale o její základ v podobě hlavy, jakožto nejdůležitější součásti lidského těla. Je to první znak kresby lidské postavy. V této první fázi vznikají postavy náhodně z uzavřených smyček „loops“ v čáranicích, kterými často děti napodobují písmo dospělých. Brzy svým obrázkům dítě vkládá určitý obsah a vznikají tak hlavonožci.

Obr. 13

Obr. 14

Je to následující fáze kresby, kdy postava má objemnou hlavu bez trupu a končetiny jsou znázorněny jako přiléhající čárky přímo ke hlavě, (obr. 13 a obr. 14). Nejdříve dvě čárky pro nohy a později i další dvě pro ruce. Tento způsob zachycení postavy je shodný pro tříleté až pětileté děti po celém světě.

S přibývajícím věkem přibývá i detailů. Mezi čtvrtým a pátým rokem se kresba obohacuje o další důležitou součást těla. Dítě začíná rozlišovat hlavu a trup. Zatím je trup jen vodorovná čára mezi svisle nakreslenýma nohama. Postupem času trup nabírá objem a mění tvar na kruhový, oválný, trojúhelníkový, čtyřúhelníkový. Hlava bývá přímo spojená s trupem a nohy jsou daleko od sebe. Ruce i nohy jsou kresleny stále jednoduše jednou čarou. Říkáme tomu lineární zachycení (náčrt). A objevují se další nové detaily, které postavu přibližují skutečnému člověku (vlasy, knoflíky, klobouk). Asi v pěti letech končí stadium lineárního náčrtu a vzniká plošná kresba pomocí dvou čar. V kresbě ještě chybí krk (obr. 15). Vzájemné proporce hlavy, trupu a končetin jsou nevyvážené ve prospěch hlavy.

Obr. 15

Kolem šestého roku věku je kresba mnohem propracovanější včetně proporcí a má všechny znaky lidské postavy. Jednotlivé části těla jsou k trupu správněji a přesněji připojeny. Končetiny jsou kresleny dvojdimenzionálně, tj. dvěma čarami. Objevují se šperky, náznak odlišení muže a ženy.

V sedmi letech je kresba opět přesnější. Dolní končetiny se přiblížily k sobě a objevují se pokusy o zachycení ramen k nimž jsou již správně připojovány paže. Přibývá detailů a kresba je bohatší a kvalitnější. Oblečení je transparentní a přesně rozděluje mužskou či ženskou postavu. Ženské postavy jsou kresleny jako dvoudílné s jasně zřetelným pasem. Začínají se v kresbě objevovat postavy z profilu.

V osmém roku věku dochází ke změně techniky kresby. Jde o propojení linie od krku přes rameno po paži v jedinou křivku. Tvar obrysu těla se zdokonaluje, paže kreslí dítě podél těla, nohy se sbíhají v rozkroku. Tvary se celkově zaoblují a proporce sjednocují. Profil se v kresbě vyskytuje běžněji. V tomto období je typický smíšený profil, tj. obrys těla, nohy, nos jsou kresleny z profilu, avšak oči jsou umístěny jako při pohledu zepředu.

V devátém roce se objevuje v kresbě zachycení pohybu. Postavy kreslené z profilu bývají zachyceny při chůzi s pohybuujícími se pažemi. Kresby se velmi odlišují podle pohlaví dětí – dívky kreslí jinak než chlapci. Oproti chlapcům věnují velkou pozornost jednotlivým částem oblečení, účesu, makeupu, šperkům. Až na vzácné výjimky jsou kresby plošné.

Mezi desátým a jedenáctým rokem dítěte vývoj kresby i kresby lidské postavy dosahuje vrcholu. Do kresby vstupuje třetí rozměr. Dítě už dokáže nakreslit člověka trojrozměrně v prostoru. Kresba je plastická s prvky tvarování, stínování či šrafování. V dalších letech může ještě dojít ke zdokonalení postavy, ale častěji se setkáváme se sestupnou tendencí a zjednodušování nebo stylizací kresby.

Na konci předškolního věku jsou vidět rozdíly v zaměření kreseb chlapců a dívek podle jejich vlastního pohlaví. Chlapci kreslí většinou mužskou postavu v podobě kovboje či vojáka případně jiného subjektivně významného hrdiny. Mají proti dívkám v testu kresby postavy výhodu, protože kreslí mužskou postavu. Chlapci se vlastně identifikují v kresbě s hrdinou. Dívky mnohem raději kreslí postavy ženského pohlaví. Jednoznačně dominují princezny, tanečnice, baletky, gymnastky apod. Velmi častá je kresba maminky.

3.2 Přípravy

3.2.1 Vyučovací jednotka A

Námět: Živá figura

Místo výuky: ateliér, velká třída

Studenti: 12-15 studentů, 3. nebo 4. ročník sš

Čas: 3 po sobě jdoucí vyučovací hodiny

Technika: studijní kresba

Materiál: přírodní uhel, balicí papír

Pomůcky: model (v plavkách, spodním prádle), židle (stolička), formát (100x130), hadr, guma, stojan, vizovátka (špejle), lepenka, dostatečný prostor, fixativ, fixírka

Učební úloha: Nakreslete dle živého modelu figuru.

Kritéria hodnocení: vzájemný poměr proporcí, umístění do formátu

Hodnocení:

v průběhu: reflektivní dialog

na konci vyučovací jednotky: závěrečná reflexe, známkování

Metody:

počet žáků: hromadné, skupinové i individuální vyučování

aktivita žáků: experiment

zdroj poznatků: slovní-monologický i dialogický, názorný, praktický

Motivace: práce s přírodním uhlem, závěrečná práce, model

Didaktická analýza výtvarného úkolu:

Cíle: uvědomění náročnosti a důležitosti umístění jednotlivých částí lidského těla na správné místo, ve správné velikosti a ve správném tvaru, zvládnutí tohoto, zdokonalení interpretace uměleckého díla v reflexi a rozšíření oborového slovníku v reflektivním dialogu o kresbě

Dílčí úkoly: správné napnutí papíru, postavení ke stojanu, kresba uhlem, fixace kresby

Předpoklady úspěšného splnění úkolu:

student

- musí být schopen zapamatování viděného a přenesení na plochu, také zjednodušení trojrozměrného na dvojrozměrné vidění (vidět v ploše)
- měl by znát práci u stojanu a kresbu přírodním uhlem, měl by umět kreslit figuru na malý formát tužkou, kreslit ruce, nohy a hlavu
- musí mít chuť zabývat se tak složitým tématem, být přesný a poctivý ke své práci
- musí přinést požadované pomůcky a řídit se pokyny vyučujícího

učitel

- musí ve správný čas zařadit tento námět, nepřecenit a nepodcenit možnosti studentů, zajistit vhodnou metodou a technikou možnost provedení a splnění úkolu
- musí studenty motivovat a sám chtít námět plnit, musí mít dostatečnou výtvarnou kompetenci k vedení studentů, příprava
- musí zajistit organizaci (model, rozmístění ke stojanům, distribuce pomůcek, úklid)

Očekávané výstupy: studenti se zdokonalili v kresbě, dokáží rozpoznat proporční nerovnováhu a opravit ji, rozšířili si oborový slovník, který umí používat v reflektivním dialogu s vyučujícím

Časový rozvrh:

15 minut – úvod, zadání úkolu

studenti: vyslechnou zadání a ptají se na nejasnosti

učitel: zadává úkol, odpovídá na dotazy studentů, vede debatu

10 minut – příprava

studenti: připraví papír, formát a stojan, ostatní pomůcky, rozestaví se v prostoru

učitel: připravuje model, radí s výběrem vhodné pozice atd.

20 minut – samotná kresba – lehký nástin, umístění do formátu

studenti: kreslí, dotazují se vyučujícího pokud si neví rady

učitel: nezasahuje do práce studentů, jen nenápadně přihlíží, koriguje v případě, že je o to žádán

přestávka

45 minut – samotná kresba

studenti: kreslí, při příchodu vyučujícího k nim, shrnou své dosavadní snažení a vedou reflektivní dialog s vyučujícím

učitel: obchází studenty, vyslechne si jejich shrnutí a dále koriguje, vede reflektivní dialog se studenty

přestávka

10 minut – dokončení

studenti: dokončují své práce, dle korekce vyučujícího a dle svého uvážení, fixace kreseb

učitel: připravuje místo na reflexi (pokud možno dostatečné místo pro vystavení všech formátů na stojanech vedle sebe do řady, židličky v dostatečném odstupu)

5 minut – přesun na reflexi

studenti: přenášejí stojany na místo k reflexi, uklízí si, připravují se na reflexi

učitel: radí studentům s přesunem stojanů, děkuje modelu, uklízí po něm

25 minut – reflexe

studenti: každý interpretuje své dílo pro ostatní, mluví o nejtěžších problémech, které musel vyřešit o svých pocitech při tvorbě, odpovídá na otázky vyučujícího

učitel: klade podnětné otázky, vyslechne studenty, vede diskuzi, známkování

5 minut – úklid

studenti: uklízí stojany, formáty, sundávají kresby, schovávají je

učitel: uklízí po reflexi, dohlíží na úklid, po úklidu určí pomůcky na příště a rozloučí se

Otázky pro reflexi: Figura ne tvé kresbě vypadá jako kdyby..... Proč? Jev dostatečné velikosti? Proč? Povedlo se ti umístit figuru dobře do formátu nebo až na poněkolkáté? Jakých odlišností si všimnul/všimla od ostatních? Co je na kresbách stejné? Co si cítil/cítla během kreslení? Chceš/chcete pokračovat v rozvoji tohoto tématu?

Další použití prací: pro další hodiny, pro uspořádání výstavy, výzdobu školy, jako studijní materiál pro další uměleckou činnost

Poznámky:

očekávané nejčastější chyby: nesprávné umístění do formátu (některé důležité části se nevejdou do formátu nebo je kvůli tomu zmenšovaná), nesprávná velikost jednotlivých částí těla hlavně rukou, nohou a hlavy, přílišný zájem o detaily, neschopnost zachytit perspektivu

literatura vhodná pro studenty:

Základy figurální kresby, Barber, Barrington, Praha : Svojtka & Co., 2008, 978-80-7352-755-6

Anatomie pro výtvarníky, András Szunyoghy, Gyorgy Fehér, Slovart, Praha 1999, 80-7209-180-8

Kresba : kompletní průvodce technikami kresby , Vicenç B. Ballestar, Jordi Vigué , Cestlice : Rebo Productions, 2005, 80-7234-411-0

Návrh přípravy této vyučovací jednotky je přímo inspirován průběhem tvorby praktické části mé diplomové práce. Figurální kresba je velmi náročná a proto by měla být tato vyučovací jednotka zařazena až na konec bloku kresby, popřípadě jako závěr projektu nebo jako příprava pro ještě těžší figurální malbu. Pro studijní kresbu je ideální velký formát. Z toho vyplývá i hlavní požadavek na prostor a to je možnost dostatečného odstupu. Pamatuji si, že na střední škole jsme mnohokrát kreslili i na chodbě právě kvůli možnosti dostatečného odstupu. To však sebou nese další organizační problémy, protože na šířku chodby se vejde jen málo stojanů (studentů) a tím by vzrostl i požadavek na množství modelů atd. Na chodbě též nebývá vhodné světlo. Ideálním prostorem pro takovou tvorbu je dostatečně velký a světlý ateliér. Pro školy, které ho nemají je dobrou alternativou velká třída určená pro výtvarnou tvorbu. Námět je, nejen z hlediska prostoru, ale i materiálového zabezpečení, náročný. Je potřeba stojanů a formátů. Také sehnat model je poměrně těžké. Nemůže to být nikdo ze studentů, protože je nespravedlivé, aby o tuto důležitou práci kdokoliv přišel. Také to není zadarmo, na střední škole jsme se na model skládali. Je důležité přesvědčit vedení školy o nezbytnosti figurální tvorby a o nutnosti modelu, tak, aby ho zaplatilo. To je další velmi náročný úkol pro učitele. Příprava počítá

s půlenou třídou 12-15 studentů. Je to východiskem pro, už zmiňovanou prostorovou a materiálovou náročnost, ale hlavně pro časovou náročnost samotné práce a také korekcí a reflektivních dialogů a konečné reflexe. Tak, aby bylo docíleno jejich kvality, je počet 15-ti studentů absolutní maximum. Potřeba tří vyučovacích hodin je minimální. Při práci na svých kresbách mi trvalo čistého času minimálně hodinu a půl, než jsem měla všechny proporce a tvary v odpovídající velikosti a umístění. Budu-li počítat čas na zadání, přípravu modelu, stojanů atd. a k tomu závěrečnou reflexi, vychází to jen tak tak. Co se týká hodnocení myslím si, že v podstatě nelze nehodnotit. Při každém pohledu na kresbu nebo i jiné umělecké dílo, k nim zaujmu nějaký názor. Na mě, jako na vyučující je, aby nebyl můj názor příliš vidět a abych si zachovala co možná největší objektivitu. Hodnocení při korekci kresby by mělo být pozitivní, mělo by začínat i končit dobře. Mělo by také obsahovat přesnou definici toho co je správně a vodítko k nalezení a opravě problému. Při mé pedagogické praxi se mi osvědčilo i známkování. Provedla jsem pokus a třídu prvního a třetího ročníku jsem neznámkovala, jejich hodnocení bylo jen slovní a celkovou známku jsem určila až na konci školního roku při prohlídce všech prací. Naopak ve třídě druhého a čtvrtého ročníku jsem známkovala každou jejich práci při reflexi, nebo po skončení vyučovací jednotky a známku jsem studentům sdělila příští hodinu. Ale celkové hodnocení všech prací na konci školního roku jsem dělala také. V prvním případě neměli studenti sami o hodnocení zájem, na konci roku jim mnoho děl chybělo, protože si např. mysleli, že nejsou důležitá nebo je prostě někde ztratili. V druhém případě se studenti o hodnocení aktivně zajímali, chtěli vědět co jim vychází za známku, všechny svoje díla skladovali. Ti, kteří se snažili vylepšit svoji celkovou známku tím, že ty nepovedené výkresy na závěrečné hodnocení prostě nepředložili, byli nepříjemně překvapeni, že všechny známky mám zapsané. Mohla jsem tak ještě včas před koncem pololetí upozornit studenty na to co jim vychází za známku. Stejně tak jako jejich rodiče na třídních schůzkách jsem mohla přesně informovat, proč jejich dítěti vychází zrovna tato známka. Hodnocení tak je podle mě více transparentní a ke studentům fér. V konečném hodnocení na konci roku jsem stejně přihlédla i k celkové snaze studenta a ke konečné známce jsme se pomocí dialogu dopracovali společně. Bylo to ale velmi náročné, přibýly mi zase dvě tabulky do kterých jsem musela pečlivě zapisovat a hlavně to vyžadovalo

zase další čas. Zprvu to mělo ještě jeden efekt na studenty, který nebyl žádoucí. Měli o známkování příliš velký zájem, ale toto po dvou hodinách, kde viděli, že známkování není přísné a že záleží i na jejich schopnosti interpretovat své dílo, opadlo a poměr mezi zájmem o tvorbu a zájmem o známkování se ustálil ve správném poměru. Pro tuto vyučovací jednotku je metodou jak hromadné, tak i skupinové a individuální vyučování. Hromadné je při zadávání úkolu, skupinové při korekci problémů, které jsou stejné pro skupinu studentů. Individuální metoda vyučování je hlavně při individuálních korekcích kresby. Hlavní motivací je práce s přírodním uhlím. Ten se dá snadno smazat a celá aktivita tak získá charakter experimentu. („Změň tohle a uvidíš co se tane s tímto.“). Další motivací je právě zařazení úkolu jako závěr delšího tvoření, na který se všichni těší. Jako motivace je i použití modelu, který je pro mnohé novinkou a překvapením. Jinak je ale hlavní motivací samotná chuť tvořit. Figurální kresba je velmi obtížná a vyžaduje preciznost, přesnost, trpělivost a důslednost. To od studentů i od vyučujícího požaduje uchopení problému jako výzvu.

3.2.2 Vyučovací jednotka B

Námět: Moje území

Místo výuky: ateliér, třída, galerie

Studenti: 12-15 studentů, 1. nebo 2. ročník sš

Čas: 3 po sobě jdoucí vyučovací hodiny

Technika: malba temperou

Materiál: tempery, bílý karton

Pomůcky: tempery, voda, štětce, bílý karton, lepenka, hadr

Učební úloha: Výtvarně ztvárněte jak by vypadalo místo (město, země, svět, prostor) ve kterém o všem rozhodujete vy.

Kritéria hodnocení: kreativita, schopnost interpretace

Hodnocení:

v průběhu: reflektivní dialog

na konci vyučovací jednotky: závěrečná reflexe, známkování

Motivace: možnost vyjádření svého názoru, předvedení svého ideálního světa

Didaktická analýza výtvarného úkolu:

Cíle: rozvoj kreativity a představivosti, uvědomění si svých hodnot, procvičení a rozvinutí techniky malby a kresby

Díličí úkoly: technika malby, vizualizace představy, technika kresby v návrhu

Předpoklady úspěšného splnění úkolu:

student

-musí být schopen zachytit svojí představu malbou a kresbou v návrhu

-měl by znát své hodnoty a priority

-měl by být schopen vytvořit myšlenkový obraz svého ideálního světa

-musí přinést požadované pomůcky a řídit se pokyny vyučujícího

učitel

-musí dobře vysvětlit úkol

-musí studenty motivovat k vyjádření svých osobních přání

-musí zajistit organizaci

-musí být schopen radit studentům s problematikou malby

Očekávané výstupy: studenti se zdokonalili v malbě a kresbě, uvědomili si podobu svého ideálního světa, zdokonalili se ve schopnosti interpretovat své výtvarné dílo

Časový rozvrh:

15 minut – úvod, zadání úkolu

studenti: vyslechnou zadání a ptají se na nejasnosti

učitel: zadává úkol, odpovídá na dotazy studentů, vede debatu

30 minut – návrh

studenti: připraví si návrh podoby „svého území“

učitel: nejprve nechává studenty přemýšlet o nápadu podoby jejich území,

potom pomáhá studentům s výběrem zobrazení tak, aby docílili svých

požadavků, vysvětluje vhodné použití malby

přestávka

10 minut – dokončení návrhu

studenti: dokončují svoje návrhy

učitel: pomáhá studentům s dokončením návrhů a ujasněním priorit působení malby

35 minut – samotná malba

studenti: malují podle svých návrhů „svoje území“

učitel: obchází studenty, koriguje, pomáhá s technikou malby, vede se studenty reflektivní dialog

přestávka

10 minut – dokončení

studenti: dokončují své práce

učitel: připravuje místo na reflexi

30 minut – reflexe

studenti: každý interpretuje své dílo pro ostatní, mluví o nejtěžších problémech, které musel vyřešit o svých pocitech při tvorbě, odpovídá na otázky vyučujícího

učitel: klade podnětné otázky, vyslechne studenty, vede diskuzi, známkování

5 minut – úklid

studenti: uklízí své práce s ohledem na jejich suchost, uklízí pomůcky

učitel: uklízí po reflexi, dohlíží na úklid, po úklidu určí pomůcky na příště a

rozloučí se

Otázky pro reflexi: Co je pro tebe v „tvém území“ nejdůležitější. Proč? Proč je zde použita tato barva? Co bylo pro tebe při plnění úkolu nejtěžší? Proč? Popiš nám „svoje území“. Co pro tebe bylo překvapující během práce?

Další použití prací: pro další hodiny, pro uspořádání výstavy, výzdobu školy

Tato vyučovací jednotka může být zařazena kdykoliv ve výuce, jako odlehčující, relaxační téma. Podobný námět („Můj ostrov“) jsem zpracovávala při galerijních animacích. Proto jsem do možných míst výuky zařadila i galerii. Počet studentů je určen hlavně časovou náročností korekcí návrhů. Tak aby mohli všichni studenti začít pracovat a nemuseli dlouho čekat na vyučujícího až bude hotov s korekcí u ostatních. Námět vychází s potřeby studentů se vyjádřit, zobrazit svůj postoj, názor, mít místo jen pro sebe. Z toho vychází i hlavní motivace.

3.3 Závěr

V první části se věnuji rozboru vývoje dětské kresby se zaměřením na lidskou postavu. Je to téma velmi rozsáhlé, o kterém by se dala napsat celá diplomová práce a byl pro mě problém začlenit do textu jen to nejdůležitější. Během studia tohoto tématu jsem si připomenula informace, ale také získala mnohé další.

Druhá část je věnovaná přípravám na dvě vyučovací jednotky. V roce 2010 jsem odučila celá pololetí na VOŠ a SPŠ Strakonice. Byla to pro mě velká zkušenost. V té době pro mě nebyl vůbec problém dělat si přípravy, ale od té doby jsem mnohé zapomněla. Touto prací jsem si připomněla mnohé didaktické pojmy a znovu si osvojila oborový slovník. Bylo to pro mě velkým přínosem. Také jsem si musela vzpomenout právě na dobu mé školní praxe. S odstupem vidím, že práce pedagoga je velmi náročná, přesto bych v budoucnosti učila velmi ráda.

Seznam použité literatury a zdrojů

<http://www.worldgallery.co.uk/art-print/Maternity-50909.html>

<http://www.picasso.com/showart.aspx?pid=156900>

Kurz kresby pro výtvarníky, Barber, Barrington, Praha : Svojtka & Co., 2008, 978-80-7352-752-5

Základy figurální kresby, Barber, Barrington, Praha : Svojtka & Co., 2008, 978-80-7352-755-6

Vše o technikách kresby, Peter Stanyer, Praha: Svojtka & Co., 2007, 978-80-7352-383-1

Kresba : kompletní průvodce technikami kresby , Vicenç B. Ballestar, Jordi Vigué , Cestlice : Rebo Productions, 2005, 80-7234-411-0

Didaktika výtvarné výchovy. 1, Helena Hazukov., Pavel Šamšula, Praha : Univerzita Karlova, 1982

Umění zážitku, zážitek umění, 1.díl : teorie a praxe artefiletiky, Jan Slav.k, V Praze : Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2001, 80-7290-066-8

Umění zážitku, zážitek umění, 2.díl : teorie a praxe artefiletiky, Jan Slav.k, Petr Wawrosz, Praha : Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2004, 80-7290-130-3

Anatomie pro výtvarníky, András Szunyoghy, Gyorgy Fehér, Slovart, Praha 1999, 80-7209-180-8

Život umělce Klimt, autor Matteo Chini, Euromedia Group k. s. – Knižní klub, 2010

Kresba jako nástroj poznání dítěte. Dětská kresba z pohledu psychologie. DAVIDO, R. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-449-4.

Norma a normálnost dětské kresby lidské postavy. NOVOTNÁ, L. In KUCHARSKÁ, A., MÁJOVÁ, Z. (eds.) Dětská kresba v psychologickém výzkumu. Univerzita Karlova, Praha :2005. ISBN 80-7290-217-2, s. 47-61).

4. Seznam příloh

Kresba přírodním uhlem, Očekávání, formát 160x120cm	...	40
Kresba přírodním uhlem, Rodina, formát 160x120cm	...	41
Kresba tužkou, Spojení, formát A3	...	42
Kresba tužkou, Obětí, formát A3	...	43
Kresba tužkou, Ruce, formát A3	...	44
Přípravné kresby	...	45-47

Kresba přírodním uhlem, Očekávání, formát 160x120cm

Kresba přírodním uhlem, Rodina, formát 160x120cm

Kresba tužkou, Spojení, formát A3

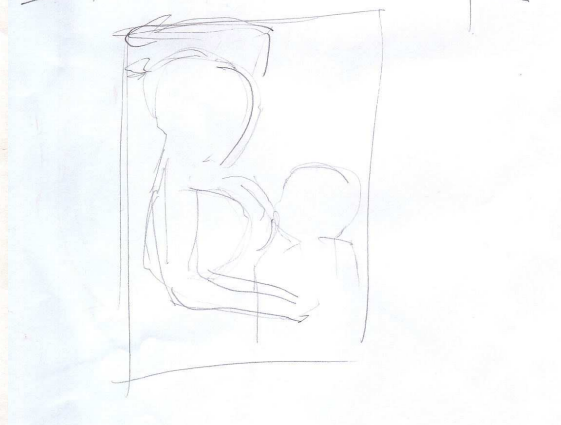
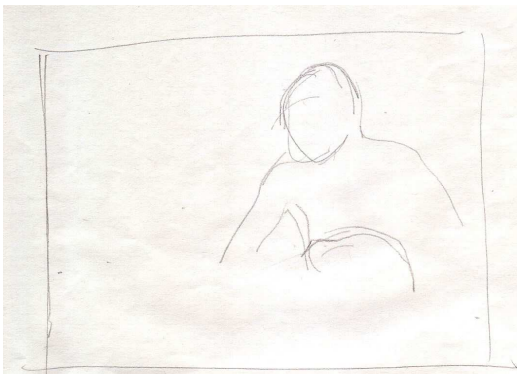
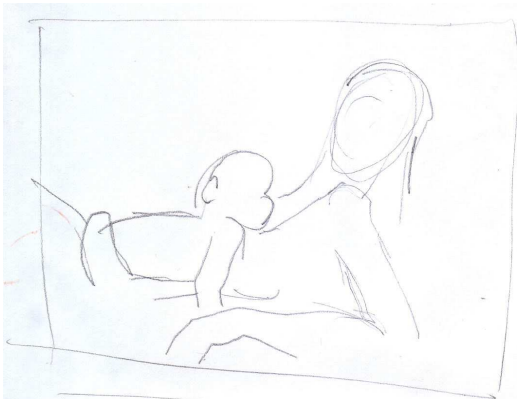
Kresba tužkou, Obětí, formát A3

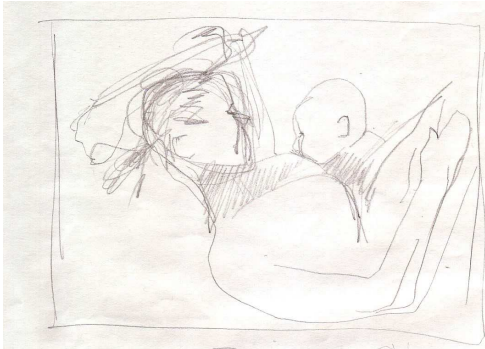

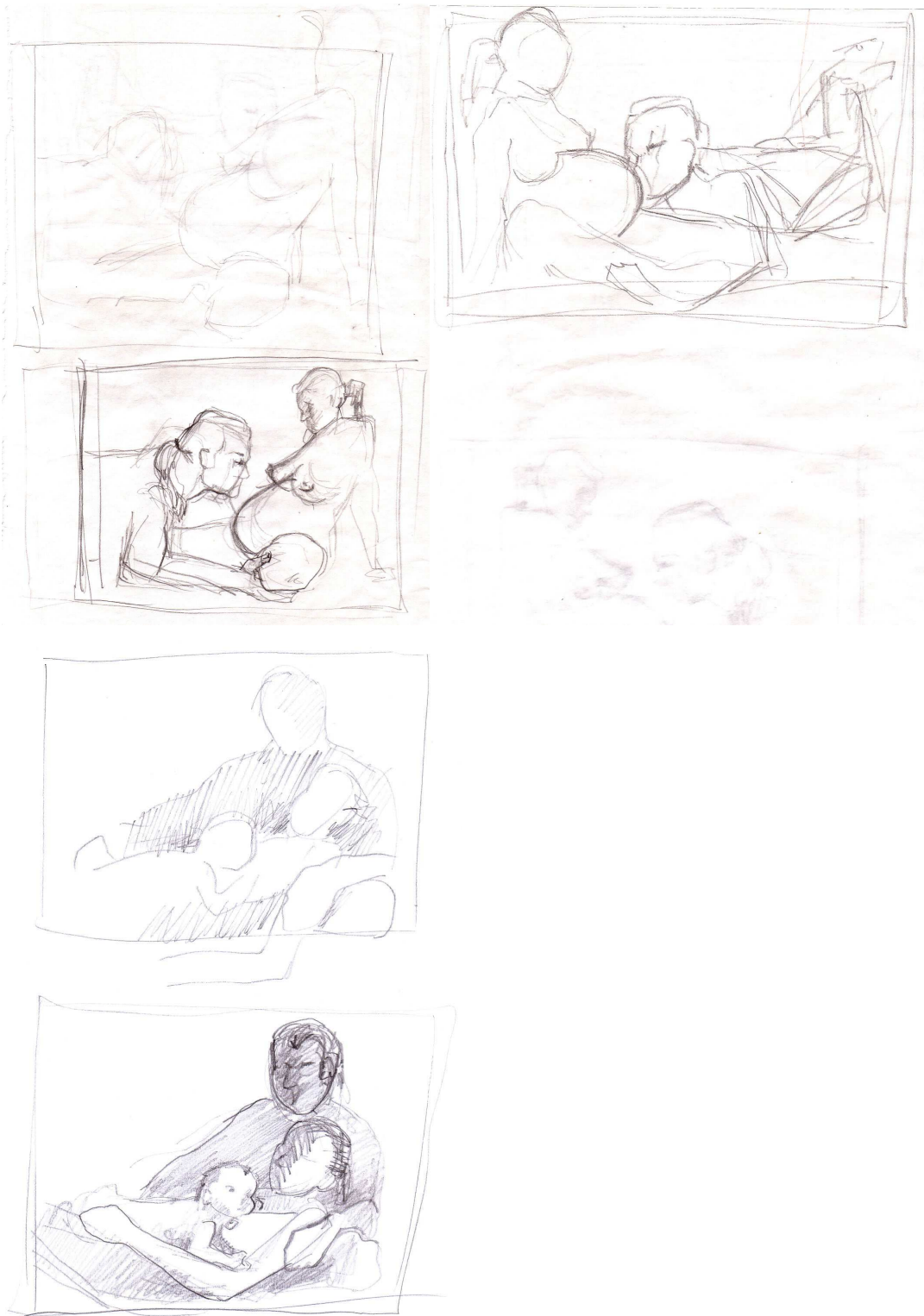
Kresba tužkou, Ruce, formát A3

Přípravné kresby

Resumé

During the forming of my graduation thesis I came to many new findings. My artwork has shifted to a more realistic form from recent work. I discovered the difficulties associated with developing the large works and complication of figurative drawings. Perhaps because of its difficulty it interested me very strong. I took it as a challenge, I tried to manage to my best. In the didactic part I realized my relationship to the profession of teacher and also stated position to education as a whole.